

Zaak C-376/98

Bondsrepubliek Duitsland **tegen** **Europees Parlement en Raad van de Europese Unie**

„Richtlijn 98/43/EG — Reclame en sponsoring voor tabaksproducten —
Rechtsgrondslag — Artikel 100 A EG-Verdrag
(thans, na wijziging, artikel 95 EG)”

Conclusie van advocaat-generaal N. Fennelly van 15 juni 2000 I-8423
Arrest van het Hof van 5 oktober 2000 I-8498

Samenvatting van het arrest

1. *Volksgezondheid — Harmonisatie van wetgevingen — Rechtsgrondslag*
[EG-Verdrag, art. 100 A en 129 (thans, na wijziging, art. 95 EG en 152 EG)]
2. *Harmonisatie van wetgevingen — Maatregelen om werking van interne markt te verbeteren — Bescherming van volksgezondheid — Rechtsgrondslag*
[EG-Verdrag, art. 57, lid 2, en 100 A (thans, na wijziging, art. 47, lid 2, EG en 95 EG) en art. 66 (thans art. 55 EG)]

3. *Harmonisatie van wetgevingen — Richtlijn die reclame en sponsoring voor tabaksproducten verbiedt — Rechtsgrondslag — Artikel 100 A van het Verdrag (thans, na wijziging, artikel 95 EG) — Grenzen — Maatregelen die niet gerechtvaardigd zijn door noodzaak om belemmeringen van fundamentele vrijheden op te heffen — Nietigverklaring van richtlijn*

[EG-Verdrag, art. 57, lid 2, en 100 A (thans, na wijziging, art. 47, lid 2, EG en 95 EG) en art. 66 (thans art. 55 EG); richtlijn 98/43 van het Europees Parlement en de Raad]

1. Artikel 129, lid 4, eerste streepje, van het Verdrag (thans, na wijziging, artikel 152, lid 4, eerste streepje, EG) sluit harmonisatie van de wettelijke en bestuursrechtelijke bepalingen van de lidstaten ter bescherming en verbetering van de menselijke gezondheid uit. Deze bepaling houdt evenwel niet in, dat op basis van andere verdragsbepalingen vastgestelde harmonisatiemaatregelen geen invloed kunnen hebben op de bescherming van de volksgezondheid. In artikel 129, lid 1, derde alinea, wordt trouwens bepaald dat de eisen inzake bescherming van de gezondheid een bestanddeel van het gemeenschapsbeleid op andere gebieden zijn. Het gebruik van andere artikelen van het Verdrag als rechtsgrondslag mag er echter niet toe leiden dat de uitdrukkelijke uitsluiting van harmonisatie in artikel 129, lid 4, eerste streepje, van het Verdrag wordt omzeild.

(cf. punten 77-79)

2. De in artikel 100 A, lid 1, van het Verdrag (thans, na wijziging, artikel 95, lid 1, EG) bedoelde maatregelen dienen de voorwaarden voor de

instelling en de werking van de interne markt te verbeteren. Een uitlegging van dat artikel, volgens welke de gemeenschapswetgever daarin een algemene bevoegdheid wordt verleend om de interne markt te reglementeren, zou niet alleen indruisen tegen de tekst zelf van de artikelen 3, sub c, en 7 A van het Verdrag (thans, na wijziging, artikelen 3, lid 1, sub c, EG en 14 EG), maar zou ook onverenigbaar zijn met het in artikel 3 B van het Verdrag (thans artikel 5 EG) neergelegde beginsel dat het bij de bevoegdheden van de Gemeenschap om toegekende bevoegdheden gaat.

Bovendien moet een op basis van artikel 100 A van het Verdrag vastgestelde handeling metterdaad ten doel hebben, de voorwaarden voor de instelling en de werking van de interne markt te verbeteren. Hoewel artikel 100 A als rechtsgrondslag mag worden gebruikt om toekomstige belemmeringen van het handelsverkeer als gevolg van een heterogene ontwikkeling van de nationale wetgevingen te vermijden, moet het ontstaan van die belemmeringen waarschijnlijk zijn en moet de betrokken maatregel ertoe strekken die belemmeringen te voorkomen.

Deze overwegingen gelden ook voor de uitlegging van artikel 57, lid 2, van het Verdrag (thans, na wijziging, artikel 47, lid 2, EG), gelezen in samenhang met artikel 66 van het Verdrag (thans artikel 55 EG), die de gemeenschapswetgever eveneens een specifieke bevoegdheid verlenen om maatregelen vast te stellen om de werking van de interne markt te verbeteren.

3. Richtlijn 98/43 betreffende de onderlinge aanpassing van de wettelijke en bestuursrechtelijke bepalingen van de lidstaten op het gebied van reclame en sponsoring voor tabaksproducten, die is vastgesteld op grond van de artikelen 57, lid 2, van het Verdrag (thans, na wijziging, artikel 47, lid 2, EG), 66 van het Verdrag (thans artikel 55 EG) en 100 A van het Verdrag (thans, na wijziging, artikel 95 EG) wordt nietig verklaard omdat die artikelen geen juiste rechtsgrondslag voor de richtlijn vormen.

Wanneer is voldaan aan de voorwaarden waaronder de artikelen 100 A, 57, lid 2, en 66 als rechtsgrondslag kunnen worden gebruikt, kan het feit dat bij de te maken keuzen de bescherming van de volksgezondheid doorslaggevend was, voor de gemeenschapswetgever geen beletsel vormen om deze artikelen als rechtsgrondslag te nemen. Integendeel, artikel 129, lid 1, derde alinea, van het Verdrag (thans, na wijziging, artikel 152, lid 1, derde alinea, EG) bepaalt dat de eisen inzake bescherming van de gezondheid een bestanddeel van het gemeenschapsbeleid op andere gebieden zijn, en artikel 100 A, lid 3, van het Verdrag eist uitdrukkelijk dat bij de harmonisatie een hoog niveau van bescherming van de volksgezondheid wordt gegarandeerd.

(cf. punten 83-84, 86-88)

Op basis van artikel 100 A van het Verdrag had een richtlijn kunnen worden vastgesteld die tabaksreclame in kranten, tijdschriften en magazines verbiedt om het vrije verkeer van die persorganen te garanderen. Voor een groot aantal vormen van tabaksreclame kan het uit artikel 3, lid 1, van de richtlijn voortvloeiende verbod echter niet worden gerechtvaardigd door de noodzaak om belemmeringen van het vrije verkeer van reclamedragers of van de vrijheid van dienstverrichting in de reclamesector op te heffen. Dat geldt in het bijzonder voor het verbod van reclame op affiches, parasols, asbakken en andere in hotels, restaurants en cafés gebruikte voorwerpen, en voor het verbod van reclamespots in de bioscoop. Deze verboden vergemakkelijken in geen enkel opzicht het handelsverkeer in de betrokken producten. Verder garandeert de richtlijn niet het vrije verkeer van producten die aan de bepalingen daarvan zouden voldoen. Merkbare mededingingsverstoringen

zouden een beroep op artikel 100 A voor een verbod van sommige vormen van sponsoring kunnen rechtvaardigen, maar maken het niet mogelijk om die rechtsgrondslag voor een algeheel reclameverbod zoals het in de richtlijn geformuleerde verbod te gebruiken.

de noodzaak om belemmeringen van het vrije verkeer van reclamedragers en van de vrijheid van dienstverrichting op te heffen, noch met een beroep op de noodzaak om mededingingsverstoringen in de reclamesector of in de sector tabaksproducten op te heffen.

Bijgevolg kon de gemeenschapswetgever de richtlijn niet op basis van die artikelen vaststellen met een beroep op

(cf. punten 98-99, 101, 105,
111, 114, 116)